

ВІДГУК

на автореферат докторської дисертації Філяніної Нелі Миколаївни
«Екоосвітній потенціал гуманітарних знань»
(спеціальність 09.00.09 – філософія науки).

Можливість подолання екологічних криз значною мірою пов'язують з екологічною освітою як засобу формування екологічної свідомості та поведінки суспільства стосовно довкілля. Це актуалізує розробку методології формування концепції екологічної освіти та обґрунтування шляхів її практичної реалізації. Хоча дискусії на цю тему тривають з 1970-х років, цілісне бачення концепції екологічної освіти досі відсутнє. Однією з вад обґрунтування концепції екологічної освіти є формування її переважно в межах природничо-наукових знань та недостатня увага до потенціалу гуманітарних знань. Тому положення автореферату докторської дисертації Н.М.Філяніної «Екоосвітній потенціал гуманітарних знань» дають всі підстави говорити про актуальність обраної теми і є суттєвим внеском, що сприятиме розв'язанню цієї практичної задачі. Екоосвітній потенціал гуманітарного знання цілком органічно вписується в тренд «антропологічного повороту» європейської гуманітаристики.

Цікавим і новаторським для вітчизняної філософії науки є авторський аналіз методології екологічної герменевтики та її співвідношення з філософською герменевтикою, а також теза про те, що екологічна герменевтика є діалогом не між людиною і природою, а про природу в культурі, або культурним діалогом про природу. Значна увага приділена аналізу методам опосередкування в пізнанні та розумінні природи. Досліджуються й аналізуються прикладні аспекти застосування екологічної герменевтики в природоохоронній та освітній практиках, оцінюються їхні переваги й вади.

Вагомим також є висновок про те, що поза гуманітаризацією будь-яка концепція екоосвіти буде неповною, оскільки: 1) сама освіта належить до гуманітарної сфери і є її важливим й невід'ємним складником; 2) гуманітарні знання дозволяють осмислити глибинні засади людського буття, духовності й моралі, сформуванню систему цінностей, на основі яких можна подолати екологічні та гуманітарні кризи.

Безумовну новизну має дослідження метафорики, екологічної герменевтики, екологічної естетики та екологічного літературознавства та форм їх включення в систему екоосвіти, а також аксіологічних аспектів екоосвіти.

Представлене дослідження стимулюватиме подальший поступ в розвитку методологічних засад екоосвіти та прислужиться для практичного впровадження її та може використовуватися в таких царинах як філософія

науки, філософія освіти, освіта для сталого розвитку; використовуватися для спецкурсів із філософії культури, філософських і соціальних проблем сучасної екології, біоетики.

Виникають деякі зауваження до змісту автореферату:

1. зауваження до підрозділу 4.4 «**Пізнання і цінування природи в контексті екологічної та антропологічної кризи**»:

- по-перше, потребує глибшого роз'яснення теза про застосування альтернативних методів дослідження, що ґрунтуються на новітніх технологіях, та ціннісної реабілітації природи. Про які саме методи й технології йдеться?;

- по-друге, було б доречно пояснити, яким чином можливе культивування уявлень про цінність природи шляхом безпосереднього чи опосередкованого спілкування з нею?

Зазначені вище зауваження ніякою мірою не впливають на сприйняття дослідження як цілісної фундаментальної наукової роботи і не мають принципового характеру. Розгляд автореферату дозволяє зробити висновок, що дисертація Н.М.Філяніної є завершеним, цілісним, обґрунтованим та самостійним дослідженням, актуальність змісту та ґрунтовність висновків, теоретичне і практичне значення її основних положень і висновків не викликає сумнівів.

Представлене дослідження стимулюватиме подальший поступ в розвитку методологічних засад екоосвіти та прислужиться для практичного впровадження її та може використовуватися в таких царинах як філософія науки, філософія освіти, освіта для сталого розвитку.

Виходячи зі змісту автореферату дисертації, рівня апробацій та публікацій дисертанта за обраною темою є всі підстави зробити висновок, що дисертація Філяніної Н.М. «Екоосвітній потенціал гуманітарних знань» на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук відповідає встановленим вимогам, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.09 – філософія науки.

Доктор філософських наук, професор
кафедри філософії
Харківського національного
медичного університету

Карпенко

К.І. Карпенко